

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Військового омбудсмана

Цей Закон визначає правовий статус, основні завдання, повноваження та організаційні засади діяльності Військового омбудсмана під час забезпечення дотримання прав військовослужбовців у зв'язку з виконанням ними обов'язків військової служби, резервістів та військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а також особового складу правоохоронних органів, залучених до безпосередньої участі в бойових діях.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Військовий омбудсман

1. Військовий омбудсман є посадовою особою, через яку Президент України відповідно до статті 106 Конституції України та статей 4 і 5 Закону України "Про національну безпеку України" здійснює демократичний цивільний контроль за сектором безпеки і оборони з питань забезпечення дотримання органами військового управління (органами управління), командирами (начальниками) прав військовослужбовців у зв'язку з виконанням ними обов'язків військової служби, резервістів та військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, членів добровольчих формувань територіальних громад у зв'язку з їх участю в підготовці та виконанні завдань територіальної оборони чи безпосередньою участю у бойових діях, осіб, які на добровільній і конфіденційній основі залучаються до виконання завдань руху опору на тимчасово окупованих територіях України, а також особового складу правоохоронних органів, залучених до безпосередньої участі в бойових діях (далі – особи, на яких поширюється дія цього Закону).

2. Військовий омбудсман у своїй діяльності керується Конституцією України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цим та іншими законами України, а також прийнятими на їх основі іншими нормативно-правовими актами.

3. Діяльність Військового омбудсмана щодо захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, здійснюється в межах повноважень та у спосіб, що визначаються цим та іншими законами України, доповнює існуючі засоби захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина, не скасовує їх і не тягне за собою перегляду компетенції органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, які забезпечують захист і поновлення порушених прав.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

1) захист прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, – комплекс заходів демократичного цивільного контролю, що включає заходи з виявлення, запобігання, припинення порушень та поновлення порушених прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

2) перевірка – комплекс заходів, що здійснюються для всебічного, повного та об'єктивного з'ясування обставин ймовірного порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

3) скарга – звернення з вимогою поновлення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, порушених діями (бездіяльністю) та/або рішеннями військових посадових осіб, органів військового управління (органів управління), командирами (начальниками) або іншими військовослужбовцями.

2. Інші терміни у цьому Законі вживаються у значеннях, наведених у законах України "Про національну безпеку України", "Про оборону України", "Про правовий режим воєнного стану", "Про військовий обов'язок і військову службу", "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей", "Про запобігання корупції", "Про правотворчу діяльність" та інших законодавчих актах України.

Стаття 3. Сфера дії Закону

1. Сферою застосування цього Закону є відносини, що виникають у зв'язку з діяльністю Військового омбудсмана з питань забезпечення дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону.

Стаття 4. Основні принципи діяльності Військового омбудсмана

1. Основними принципами діяльності Військового омбудсмана є:

- 1) верховенство права;
- 2) пріоритетність дотримання прав і свобод людини і громадянина;
- 3) справедливість та неупередженість;
- 4) незалежність;
- 5) політична нейтральність і позапартійність;
- 6) підзвітність;
- 7) прозорість та відкритість.

2. Вплив чи втручання державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, органів військового управління (органів управління), командирів (начальників), юридичних осіб, громадських об'єднань чи фізичних осіб у діяльність Військового омбудсмана із здійснення демократичного цивільного контролю з питань забезпечення дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, не допускається і тягне за собою передбачену законом відповідальність.

Розділ II. ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДУ, ЗВІЛЬНЕННЯ З ПОСАДИ ТА ПРИПИНЕННЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА

Стаття 5. Призначення на посаду Військового омбудсмана

1. Військовий омбудсман призначається на посаду Президентом України строком на п'ять років.

Рішення про призначення Військового омбудсмана на посаду оформлюється Указом Президента України.

2. Одна і та сама особа не може бути призначена на посаду Військового омбудсмана більше ніж на два строки поспіль.

Стаття 6. Вимоги до кандидата на посаду Військового омбудсмана

1. На посаду Військового омбудсмана може бути призначений громадянин України, який на день призначення досяг 30 років, має вищу освіту за ступенем не нижче спеціаліста (магістра), володіє державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, та протягом останніх п'яти років перед призначенням проживає в Україні.

2. На посаду Військового омбудсмана не може бути призначена особа, яка:
- 1) не відповідає вимогам, встановленим частиною першою цієї статті;
 - 2) за рішенням суду визнана недієздатною або її цивільну дієздатність обмежено;
 - 3) має судимість за вчинення кримінального правопорушення, якщо така судимість не погашена або не знята у встановленому законом порядку;
 - 4) має статус військовослужбовця;
 - 5) протягом останнього року притягалася до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією;
 - 6) є членом політичної партії;
 - 7) відповідно до рішення суду, що набрало законної сили, позбавлена права займатися діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави, або обіймати певні посади;
 - 8) має громадянство або підданство іншої держави;
 - 9) не пройшла спеціальної перевірки відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" або не надала письмової згоди на її проведення;
 - 10) не подала відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, за минулий рік;
 - 11) має заборгованість із сплати аліментів на утримання дитини, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців з дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання;
 - 12) має представницький мандат, займає будь-яку посаду в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, займається незалежною професійною, підприємницькою діяльністю, виконує іншу оплачувану чи неоплачувану роботу в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, громадських об'єднаннях, юридичних особах, інших суб'єктах господарювання незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, крім викладацької, наукової або іншої творчої діяльності.

Стаття 7. Припинення повноважень та звільнення з посади Військового омбудсмана

1. Повноваження Військового омбудсмана припиняються у зв'язку з його звільненням або смертю.
2. Військовий омбудсман звільняється з посади в разі:
 - 1) прийняття Президентом України відповідного рішення у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням його повноважень;

- 2) закінчення строку його повноважень;
- 3) подання ним Президенту України письмової заяви про припинення повноважень за власним бажанням;
- 4) призначення чи обрання на іншу посаду за його згодою або обрання депутатом;
- 5) набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо нього;
- 6) набрання законної сили рішенням суду про визнання його недієздатним або про обмеження його цивільної дієздатності чи оголошення померлим;
- 7) внесення стосовно нього відомостей до Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення;
- 8) його вступу до політичної партії;
- 9) набрання законної сили рішенням суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави;
- 10) припинення ним громадянства України, набуття громадянства (підданства) іншої держави або виїзду на постійне проживання за межі України;
- 11) неспроможності протягом більше ніж чотирьох місяців поспіль виконувати свої обов'язки за станом здоров'я;
- 12) наявності в нього заборгованості із сплати аліментів на утримання дитини, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за шість місяців із дня пред'явлення виконавчого документа до примусового виконання;
- 13) порушення ним вимог Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)" у частині подання та дотримання строків подання декларації про контакти.

3. Рішення про звільнення Військового омбудсмана з підстав, передбачених частиною другою цієї статті, оформлюється Указом Президента України.

Розділ III. ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА

Стаття 8. Основні завдання Військового омбудсмана

1. Основними завданнями Військового омбудсмана є:

- 1) здійснення демократичного цивільного контролю щодо забезпечення дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

2) виявлення порушень прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, причин та умов, що призводять до таких порушень;

3) напрацювання пропозицій щодо шляхів/способів мінімізації та усунення виявлених причин і умов, що призводять до порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, запобігання їх виникненню в майбутньому, а також сприяння поновленню прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

4) складання та направлення висновків і рекомендацій органам військового управління (органам управління), командирам (начальникам), а також іншим державним органам, їх посадовим особам з метою підвищення ефективності забезпечення захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону.

Стаття 9. Права Військового омбудсмана

1. Військовий омбудсман відповідно до покладених на нього завдань і в межах своєї компетенції має право:

1) розглядати скарги і проводити перевірки стосовно ймовірного порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

2) запитувати та отримувати в установленому законом порядку від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, утворених відповідно до законів України військових формувань, підприємств, установ та організацій незалежно від підпорядкування і форми власності в межах їх повноважень, передбачених законом, органів військового управління (органів управління), командирів (начальників) інформацію, у тому числі інформацію з обмеженим доступом, необхідну для виконання покладених на нього завдань;

3) опитувати та отримувати від осіб, які володіють інформацією, необхідною для виконання покладених на нього завдань, під час проведення перевірок письмові пояснення;

4) виступати замовником досліджень у сфері захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

5) невідкладного прийому керівниками (начальниками), посадовими і службовими особами суб'єктів, зазначених у пункті 2 цієї частини, з питань виконання покладених на нього завдань;

6) безперешкодно відвідувати і перебувати з урахуванням обмежень, визначених законодавством, на території об'єктів органів військового управління (органів управління), з'єднань, військових частин, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, гауптвахт, дисциплінарних батальйонів, у тому числі в районах ведення воєнних (бойових) дій;

7) залучати на добровільній основі, у тому числі на договірних засадах, кваліфікованих спеціалістів та експертів з метою сприяння виконанню покладених на нього завдань;

8) забезпечувати на умовах конфіденційності і добровільності співпрацю з особами, які повідомляють про порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

9) взаємодіяти для виконання своїх повноважень з органами військового управління (органами управління), командирами (начальниками), правоохоронними органами, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями;

10) брати участь у міжнародному співробітництві відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

11) здійснювати інформаційно-аналітичну роботу та моніторинг з питань дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

12) готувати та подавати в установленому порядку уповноваженим учасникам правотворчої діяльності пропозиції щодо удосконалення правового регулювання відповідних суспільних відносин з метою усунення причин і умов, що призводять до порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, а також запобігання їх виникненню в майбутньому;

13) складати та подавати органам військового управління (органам управління), командирам (начальникам), державним органам та їх посадовим особам висновки і рекомендації з метою підвищення ефективності забезпечення захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

14) видавати на виконання своїх повноважень накази та розпорядження;

15) у визначених законом випадках складати протоколи про адміністративні правопорушення;

16) надавати роз'яснення, методичну та консультативну допомогу з питань дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

17) інші права, визначені законом.

Стаття 10. Обов'язки Військового омбудсмана

1. Військовий омбудсман зобов'язаний:

1) дотримуватися Конституції і законів України, а також прийнятих на їх основі інших нормативно-правових актів;

2) забезпечувати виконання покладених на нього завдань та повною мірою використовувати надані йому права;

- 3) не розголошувати отримані відомості про особисте життя скаржника та інших причетних до скарги осіб без їхньої згоди;
- 4) не допускати розголошення інформації з обмеженим доступом, що стала йому відома під час виконання покладених на нього завдань;
- 5) звітувати та інформувати суспільство про свою діяльність у порядку та строки, визначені цим Законом.

Стаття 11. Офіс Військового омбудсмана

1. З метою сприяння здійсненню демократичного цивільного контролю з питань забезпечення дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, Президентом України утворюється Офіс Військового омбудсмана як допоміжний орган.

2. Офіс Військового омбудсмана очолює Військовий омбудсман.

3. Завдання, функції та гранична чисельність Офісу Військового омбудсмана визначаються Положенням про Офіс Військового омбудсмана, що затверджується Президентом України.

4. Апарат Офісу Військового омбудсмана складається з керівника апарату, державних службовців, а також інших осіб, які працюють за трудовим договором (контрактом) (далі – працівники апарату Офісу Військового омбудсмана).

5. Трудові відносини працівників апарату Офісу Військового омбудсмана регулюються законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами (контрактами).

6. На працівників апарату Офісу Військового омбудсмана, крім працівників, які виконують функцію з обслуговування, поширюються обмеження та вимоги, встановлені Законом України "Про запобігання корупції".

7. Керівник апарату Офісу Військового омбудсмана призначається на посаду та звільняється з посади Військовим омбудсманом у порядку, визначеному законодавством про державну службу, є державним службовцем та здійснює повноваження керівника державної служби, визначені Законом України "Про державну службу", цим Законом та іншими законами України.

8. Військовий омбудсман може мати першого заступника та двох заступників (далі – заступники Військового омбудсмана).

9. Військовий омбудсман визначає обов'язки заступників Військового омбудсмана, розподіл повноважень між першим заступником та заступниками Військового омбудсмана, які вони здійснюють у разі його відсутності.

10. Заступники Військового омбудсмана призначаються на посаду і звільняються з посади Президентом України за поданням Військового омбудсмана.

11. Кандидати на посади заступників Військового омбудсмана повинні відповідати вимогам до кандидата на посаду Військового омбудсмана, встановленим статтею 6 цього Закону, крім вимоги, встановленої пунктом 5 частини четвертої статті 6 цього Закону.

12. Стосовно кандидатів на посади заступників Військового омбудсмана проводиться спеціальна перевірка в порядку, встановленому Законом України "Про запобігання корупції".

13. Заступники Військового омбудсмана, керівник апарату та працівники апарату Офісу Військового омбудсмана у своїй діяльності зобов'язані:

- 1) додержуватися Конституції і законів України, а також прийнятих на їх основі нормативно-правових актів;
- 2) сумлінно виконувати покладені на них завдання;
- 3) не допускати розголошення інформації з обмеженим доступом, що стала їм відома під час виконання покладених на них завдань.

Розділ IV. ПОРЯДОК ПОДАННЯ І РОЗГЛЯДУ СКАРГ

Стаття 12. Подання скарг

1. Скарги можуть подаватися до Військового омбудсмана як безпосередньо особами, на яких поширюється дія цього Закону, так і їх представниками за довіреністю чи законними представниками відповідно до закону.

2. На розгляд скарг, поданих до Військового омбудсмана, вимоги Закону України "Про звернення громадян" не поширюються.

3. Скарги можуть бути індивідуальними або колективними.

4. Скарги можуть подаватися в усній, письмовій чи іншій формі (поштою, факсом, телефоном, електронною поштою) на вибір скаржника.

5. Усні скарги подаються скаржниками під час особистого прийому Військовим омбудсманом чи працівниками апарату Офісу Військового омбудсмана або за допомогою технічних засобів електронних комунікацій через визначені контактні центри, телефонні "гарячі лінії".

Порядок особистого прийому скаржників працівниками апарату Офісу Військового омбудсмана визначається Військовим омбудсманом.

6. Письмові скарги подаються в довільній формі.

7. У скарзі зазначаються:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) скаржника;

2) місце перебування та/або електронна поштова адреса та/або відомості про інші технічні засоби електронних комунікацій для зв'язку із скаржником;

3) суть скарги;

4) зміст вимоги;

5) у разі подання скарги представником скаржника – документи, що підтверджують повноваження для представництва інтересів іншої особи, оформлені у встановленому законом порядку;

6) дата подачі скарги і підпис скаржника.

Застосування кваліфікованого електронного підпису під час подання скарги не вимагається.

8. До скарги можуть додаватися документи, що містять відомості, на які посилається скаржник.

9. Дві та більше скарги, подані з одного і того самого питання, розглядаються разом.

Стаття 13. Розгляд скарг

1. Подані до Військового омбудсмена скарги розглядаються в порядку, встановленому Військовим омбудсманом.

2. Строк розгляду скарги не може перевищувати десяти робочих днів з дня її одержання, крім випадків, коли зміст скарги дає підстави підозрювати потенційну шкоду для життя і здоров'я особи, прав якої стосується скарга. У такому разі строк реагування не може перевищувати трьох днів.

3. Не підлягають розгляду скарги в разі, якщо:

1) питання, що порушені в скарзі, не належать до компетенції Військового омбудсмена;

2) скарга за своєю суттю є ідентичною скарзі, яку вже раніше було розглянуто Військовим омбудсманом;

3) скарга стосується надання правової позиції або тлумачення норм законодавства України;

4) вимоги скарги є предметом будь-якого судового провадження.

4. У разі якщо під час розгляду скарги виявлено ознаки кримінального правопорушення, про це у визначеному законодавством порядку невідкладно повідомляються відповідні правоохоронні органи, а в разі виявлення фактів корупційних або пов'язаних із корупцією правопорушень – також Національне агентство з питань запобігання корупції.

5. Анонімні скарги не розглядаються, крім випадків, якщо анонімна скарга стосується конкретного порушення і містить фактичні дані, що можуть бути перевірені.

6. За результатами розгляду скарги Військовий омбудсман або один із його заступників приймає одне з таких рішень:

- 1) призначає перевірку;
- 2) направляє матеріали скарги для організації розгляду за належністю;
- 3) за наявності підстав, визначених частиною третьою цієї статті, визнає скаргу такою, що не підлягає розгляду, та повертає її скаржнику.

7. Скаржник письмово повідомляється про прийняте за результатами розгляду скарги рішення не пізніше трьох робочих днів із дня прийняття відповідного рішення.

8. Рішення, прийняте за результатами розгляду скарги, може бути оскаржено в судовому порядку відповідно до закону.

Розділ V. ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК

Стаття 14. Підстави для проведення перевірок

1. Порядок проведення перевірок затверджується Військовим омбудсманом.

2. Перевірки проводяться за рішенням Військового омбудсмана або одного із його заступників, прийнятим з підстав, визначених частиною третьою цієї статті.

3. Підставами для призначення перевірок є дані, що свідчать про порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, одержані з будь-яких джерел, у тому числі відомості, що містяться в поданих ними зверненнях, направлених Військовому омбудсману депутатському зверненні народного депутата України або депутатському запиті народного депутата України, групи народних депутатів України чи комітету Верховної Ради України, оприлюднені в медіа, повідомлені Військовому омбудсману особами на умовах конфіденційності тощо.

4. У рішенні про призначення перевірки зазначаються:

- 1) предмет перевірки;
- 2) об'єкт перевірки;
- 3) підстави для призначення перевірки;

- 4) дата початку проведення перевірки;
- 5) інші дані, передбачені порядком проведення перевірок.

Стаття 15. Строк проведення перевірки

1. Строк проведення перевірки не може перевищувати 30 робочих днів. За наявності обґрунтованих підстав строк проведення перевірки може бути продовжений на такий самий строк, але не більше одного разу, про що скаржник повідомляється не пізніше ніж протягом трьох робочих днів.

2. Рішення про продовження строку проведення перевірки приймає Військовий омбудсман або один із його заступників.

Стаття 16. Права осіб, залучених до проведення перевірки

1. Під час проведення перевірки особи, залучені в установленому законодавством порядку до її проведення, мають право:

- 1) опитувати та отримувати від осіб, які володіють інформацією щодо предмета перевірки, письмові пояснення;
- 2) запитувати та отримувати інформацію і документи, що стосуються предмета перевірки, робити (отримувати) необхідні копії таких документів;
- 3) проводити огляд місцевості, об'єктів, приміщень, предметів тощо, що стосуються предмета перевірки.

Стаття 17. Результати перевірки

1. За результатами перевірки складається висновок, в якому зазначаються:

- 1) інформація про відсутність або наявність порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;
- 2) суть порушення;
- 3) командир (начальник), орган військового управління (орган управління), орган державної влади, його посадова особа, дії (бездіяльність) та/або рішення якої призвели до порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;
- 4) причини та умови, що призвели до порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;

5) можливі способи поновлення порушених прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;

6) інші відомості, передбачені порядком проведення перевірки.

2. Висновок за результатами перевірки затверджується Військовим омбудсманом або одним із його заступників та направляється не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня ухвалення висновку командира (начальнику), наділеному дисциплінарною владою стосовно військової посадової особи, або посадовій особі органу державної влади щодо посадової особи, дії (бездіяльності) та/або рішення якої призвели до порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону, разом із вимогою про вжиття невідкладних заходів щодо:

1) припинення виявленого порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;

2) усунення причин та умов, що призвели до порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;

3) поновлення порушених прав особи, на яку поширюється дія цього Закону;

4) розгляду питання про притягнення командира (начальника), військової посадової особи, посадової особи органу державної влади, дії (бездіяльності) та/або рішення якої призвели до порушення прав особи, на яку поширюється дія цього Закону, до дисциплінарної відповідальності.

3. Відповідний командир (начальник), орган військового управління (орган управління), посадова особа органу державної влади, яким надіслано висновок, зобов'язані розглянути висновок протягом десяти робочих днів з дня його отримання та письмово повідомити Військового омбудсмана про вжиті заходи. У разі якщо висновок містить перелік рекомендованих заходів для поновлення порушених прав особи, на яку поширюється дія цього Закону, про стан їх виконання відповідний командир (начальник), орган військового управління (орган управління), посадова особа органу державної влади інформує Військового омбудсмана у порядку, визначеному цією статтею.

4. У виняткових випадках за обґрунтованим клопотанням відповідного командира (начальника), органу військового управління (органу управління), посадової особи органу державної влади, яким надіслано висновок, строк розгляду висновку може бути продовжено Військовим омбудсманом до 30 робочих днів, але не більше одного разу.

Розділ VI. ВЗАЄМОДІЯ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА З ІНШИМИ ОРГАНАМИ

Стаття 18. Взаємодія Військового омбудсмана з командирами (начальниками), органами військового управління (органами управління), правоохоронними органами, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкування і форми власності

1. Військовий омбудсман взаємодіє з командирами (начальниками), органами військового управління (органами управління), правоохоронними органами, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами та організаціями незалежно від підпорядкування і форми власності відповідно до законодавства.

Взаємодія Військового омбудсмана з командирами (начальниками), органами військового управління (органами управління) та правоохоронними органами здійснюється, зокрема, через відповідні структурні підрозділи з питань захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону.

2. Військовий омбудсман або його заступник має право отримувати на підставі відповідного письмового запиту від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, командирів (начальників), органів військового управління (органів управління), підприємств, установ та організацій незалежно від підпорядкування і форми власності відповідно до законодавства інформацію, у тому числі інформацію з обмеженим доступом, необхідну для виконання покладених на нього завдань.

3. Запит має містити підстави для його направлення, загальний опис інформації або вид, назву, реквізити чи зміст документа, щодо якого зроблено запит, підпис Військового омбудсмана або його заступника та дату направлення запиту.

4. У разі отримання запиту Військового омбудсмана або його заступника керівник (начальник) відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, командир (начальник) органу військового управління (органу управління), підприємства, установи та організації незалежно від підпорядкування і форми власності відповідно до законодавства повинен розглянути такий запит і надати відповідь на нього протягом десяти робочих днів з дня його одержання, крім випадків, коли зміст запиту стосується потенційної шкоди для життя і здоров'я особи, прав якої стосується запит. У такому разі строк надання відповіді не може перевищувати трьох днів.

Строк розгляду запиту за обґрунтованим клопотанням керівника (начальника) відповідного державного органу, органу влади Автономної Республіки Крим, органу місцевого самоврядування, командира (начальника) органу військового управління (органу управління), підприємства, установи та організації незалежно від підпорядкування і форми власності відповідно до законодавства може бути продовжений Військовим омбудсманом до 30 робочих днів, крім випадків, коли зміст запиту стосується потенційної шкоди для життя і здоров'я особи, прав якої стосується запит.

5. Командири (начальники), органи військового управління (органи управління), правоохоронні органи, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації незалежно від підпорядкування і форми власності, їх посадові та службові особи зобов'язані співпрацювати з Військовим омбудсманом, надавати необхідну для виконання покладених на нього завдань допомогу, забезпечувати у встановленому законом порядку доступ до матеріалів і документів, у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом, надавати інформацію та пояснення щодо своїх дій або рішень.

6. Невиконання законних вимог Військового омбудсмана, ненадання або надання завідомо недостовірної інформації та/або документів, надання інформації та/або документів не в повному обсязі (за наявності відповідної інформації та/або документів і відсутності законних підстав для їх ненадання), а також порушення встановлених частиною четвертою цієї статті строків розгляду запиту Військового омбудсмана забороняються і тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

Стаття 19. Взаємодія Військового омбудсмана з правозахисними організаціями та громадськими об'єднаннями

1. Військовий омбудсман здійснює свою діяльність у тісній співпраці з громадськими об'єднаннями, національними та міжнародними правозахисними організаціями та інституціями, експертами у сфері захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону.

Розділ VII. ЩОРІЧНИЙ ЗВІТ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА

Стаття 20. Щорічний звіт Військового омбудсмана

1. Військовий омбудсман щороку подає Президенту України та Верховній Раді України звіт про свою діяльність. Щорічний звіт Військового омбудсмана подається до 30 березня року, наступного за звітним, і заслуховується на

засіданні Верховної Ради України. У разі наявності у щорічному звіті інформації з обмеженим доступом, у тому числі таємної чи іншої охоронюваної законом інформації, Верховна Рада України приймає рішення щодо заслуховування такого звіту на закритому засіданні Верховної Ради України.

2. Щорічний звіт Військового омбудсмана повинен містити:

1) узагальнену оцінку стану справ у сфері захисту дотримання прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону, основні проблемні питання та пропозиції щодо їх розв'язання;

2) інформацію про діяльність Військового омбудсмана, зокрема дані щодо: розглянутих скарг / проведених перевірок про порушення прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

наданих роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги з питань, що належать до його компетенції;

складених висновків та наданих командирам (начальникам), органам військового управління (органам управління), посадовим особам органу державної влади рекомендацій з метою підвищення ефективності забезпечення захисту прав осіб, на яких поширюється дія цього Закону;

випадків незаконного впливу та втручання державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, органів військового управління (органів управління), командирів (начальників), юридичних осіб, громадських об'єднань чи фізичних осіб у діяльність Військового омбудсмана.

3. Щорічний звіт Військового омбудсмана підлягає оприлюдненню на офіційному веб-сайті Військового омбудсмана, крім інформації з обмеженим доступом, у тому числі таємної чи іншої охоронюваної законом інформації, не пізніше ніж у триденний строк з дня його подання Президенту України та Верховній Раді України.

Розділ VIII. ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА

Стаття 21. Фінансове забезпечення діяльності Військового омбудсмана

1. Фінансування діяльності Військового омбудсмана здійснюється через Офіс Військового омбудсмана.

2. Фінансування Офісу Військового омбудсмана здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та з інших джерел, не заборонених законодавством.

3. У Державному бюджеті України видатки на фінансування діяльності Офісу Військового омбудсмана визначаються у межах окремої бюджетної програми на рівні, що забезпечує належне виконання ним повноважень Військового омбудсмана.

Розділ IX. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА, ЙОГО ЗАСТУПНИКІВ, КЕРІВНИКА АПАРАТУ ТА ПРАЦІВНИКІВ АПАРАТУ ОФІСУ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМАНА

Стаття 22. Відповідальність Військового омбудсмана, його заступників, керівника апарату та працівників апарату Офісу Військового омбудсмана

1. За протиправні дії або рішення, за невиконання або неналежне виконання своїх обов'язків Військовий омбудсман, його заступники, керівник апарату та працівники апарату Офісу Військового омбудсмана несуть кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, матеріальну та дисциплінарну відповідальність згідно із законом.

Розділ X. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію з дня, наступного за днем опублікування в газеті "Урядовий кур'єр" чи "Голос України" оголошення про початок діяльності Військового омбудсмана, але не пізніше ніж через один рік з дня набрання чинності цим Законом.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) статтю 2 Закону України "Про звернення громадян" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 47, ст. 256; 2012 р., № 50, ст. 564) доповнити новою частиною такого змісту:

"Вимоги цього Закону не поширюються на розгляд скарг, поданих до Військового омбудсмана. Скарги до Військового омбудсмана подаються та розглядаються в порядку, визначеному Законом України "Про Військового омбудсмана";

2) частину третю статті 6 Закону України "Про політичні партії в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 23, ст. 118 із наступними змінами) доповнити пунктом 14 такого змісту:

"14) Військовий омбудсман, його заступники, керівник апарату та державні службовці апарату Офісу Військового омбудсмана";

3) у Законі України "Про запобігання корупції" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 49, ст. 2056 із наступними змінами):

а) пункт 1 частини першої статті 3 доповнити підпунктом "м" такого змісту:

"м) Військовий омбудсман, заступники Військового омбудсмана, керівник апарату та державні службовці апарату Офісу Військового омбудсмана";

б) абзац третій частини першої статті 13¹ доповнити словами "Офісі Військового омбудсмана";

в) абзац другий частини першої статті 19 після слів "Секретаріаті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" доповнити словами "Офісі Військового омбудсмана";

г) примітку до статті 51³ після слів "Уповноважений Верховної Ради України з прав людини" доповнити словами "Військовий омбудсман та його заступники";

г) примітку до статті 56 після слів "Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини" доповнити словами "Військового омбудсмана та його заступників";

4) частину третю статті 3 Закону України "Про державну службу" (Відомості Верховної Ради України, 2016 р., № 4, ст. 43 із наступними змінами) доповнити пунктом 21 такого змісту:

"21) Військового омбудсмана та його заступників";

5) у статті 5 Закону України "Про національну безпеку України" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 31, ст. 241 із наступними змінами):

а) у частині першій слова "Раду національної безпеки і оборони України та створювані ним" замінити словами "Раду національної безпеки і оборони України, Військового омбудсмана, а також створювані ним";

б) доповнити частиною четвертою такого змісту:

"4. Засади здійснення Президентом України контролю за сектором безпеки і оборони через Військового омбудсмана, у тому числі правовий статус, основні завдання, повноваження та організаційні засади діяльності Військового омбудсмана, визначаються Законом України "Про Військового омбудсмана";

б) частину п'яту статті 8 Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)" (Відомості Верховної Ради України, 2021 р., № 51, ст. 421) доповнити пунктом 7¹ такого змісту:

"7¹) Військового омбудсмана".

3. Кабінету Міністрів України:

1) у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

а) внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін:

до Закону України про Державний бюджет України на поточний рік в частині передбачення видатків, необхідних для забезпечення діяльності Військового омбудсмена, зокрема видатків для забезпечення Офісу Військового омбудсмена адміністративною будівлею, транспортними засобами, засобами зв'язку і матеріально-технічного забезпечення, іншим майном;

до інших законів України, що впливають із цього Закону;

б) забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

в) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із Конституцією України та цим Законом;

г) забезпечити перегляд і скасування центральними та іншими органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;

2) у річний строк з дня набрання чинності цим Законом поінформувати Верховну Раду України про стан його виконання.

Президент України

м. Київ
17 вересня 2025 року
№ 4603-IX

В. ЗЕЛЕНСЬКИЙ